

Die Moolnaar

door

B. de Keijzer

Inleiding

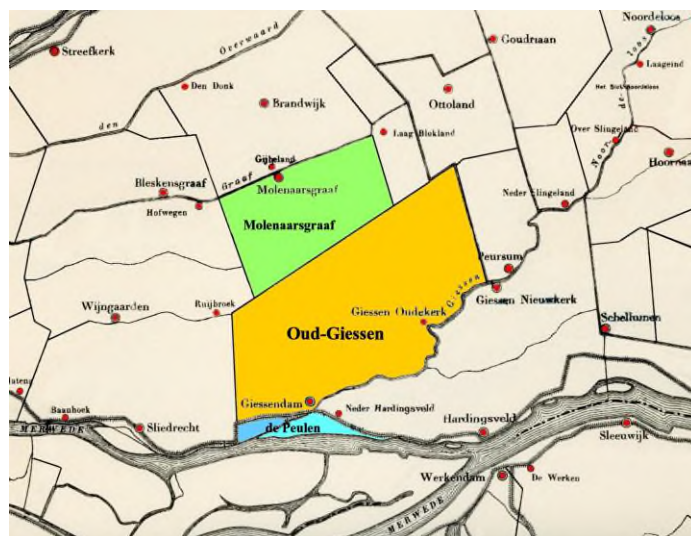
Mijn belangstelling voor dit geslacht vloeit voort uit het feit dat er een familieverwantschap is met het geslacht Both van der Eem. Om die verwantschap goed te duiden was het noodzakelijk de voor de hand liggende gegevens bij elkaar te brengen. Met name omdat er – voor zover mij bekend – geen genealogie over deze familie is gepubliceerd. Gezien mijn beperkte doelstelling heb ik geen volledigheid nagestreefd.

De meeste leden van de familie komen met een toenaam voor in allerlei spellingsvarianten. De door Kort genormaliseerde toenaam ‘die Moolnaar’ in de leenkamerrepertoria heb ik in deze publicatie ook gebruikt.

Emmen, 2025 (afgesloten 16 september).¹

Leengoederen

De belangrijkste leengoederen (afb. 1), die dit geslacht in leen hielden van de graven van Holland, bestaan uit de heerlijkheden Molenaarsgraaf (groen) en Oud-Giessen (goudkleurig). Onder Oud-Giessen dient verstaan te worden het gebied tussen Sliedrecht en Peursum.² Daarnaast werd in 1344 Hendrik die Moolnaar beleend met het grootste deel van ‘de Peulen’ (licht blauw). Een poldertje gelegen voor Giessendam.³

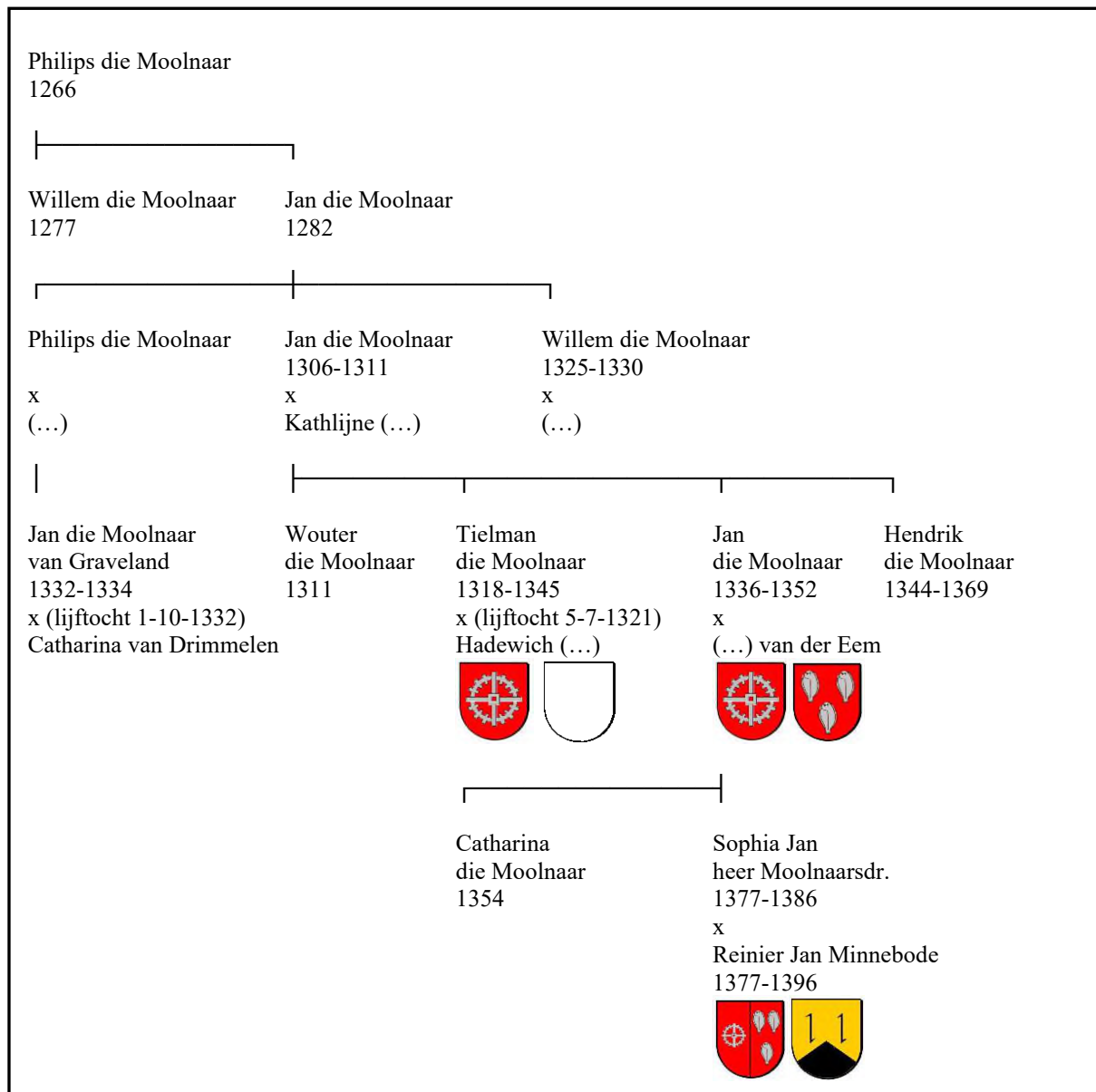
Afb. 1. Alblasserwaard met de relevante ambachtsheerlijheden.

¹ Eventuele aanvullingen en verbeteringen op deze publicatie s.v.p. richten aan de webmaster van HoGenDa: webmasters@onsvoorgeslacht.nl

² Kort, Grafelijk lenen in de Alblasserwaard (1997), blz. 21 (leen 12).

³ Kort, Grafelijk lenen in de Alblasserwaard (1997), blz. 24 (leen 13).

Opvallend is dat er geen zegels zijn gevonden ondanks dat enige leden aanzienlijke functies hebben vervuld in dienst van de grafelijkheid. De genealogie van de familie ‘die Moolnaar’ kan als volgt in beeld worden gebracht (geneagram 1).

Geneagram 1. Wapenschouw en genealogie Die Moolnaar.

Genealogie

I. *Philips die Moolnaar*, (verm.) heer van Molenaarsgraaf, ridder (1266), baljuw van Zuidholland, vermeld 1266.

Philips, ridder, geheten Molenaar, verklaart op 5 juli 1266 dat hij destijds als baljuw van Zuidholland samen met een aantal anderen op last van graaf Willem II een onderzoek heeft

ingesteld naar de eigendom van de kerk van Houweningen en toen heeft vastgesteld dat die aan de abt en convent van Mariënweerd toekomt.⁴

Kinderen:

1. *Willem die Moolnaar*, ambachtsheer van Molenaarsgraaf (1277), knaap (1277).

Op 31 maart 1277 besluit graaf Floris V tot de aanleg van een dijk tussen de Lek en de Donk, waarbij ‘Wilhelmi Moelniars’, knaap, als belanghebbende wordt genoemd.⁵ Hij zal hier optreden als ambachtsheer van Molenaarsgraaf.

2. *Jan die Moolnaar*, volgt II.

II. *Jan die Moolnaar van Graveland*, heer van Molenaarsgraaf, vermeld 1282.

In het oudste register van graaf Florens wordt Jan die Moolnaar vermeld in de lijst van leenmannen,⁶ gedateerd 1282,⁷ en wel als volgt: ‘Janne die Molnare vt Gravelant, es miins heren man van xxii morghen lants, ligghende westwaerts van sinen huus toter kerke waert’.⁸

Kinderen:

1. *Philips die Moolnaar*, heer van Molenaarsgraaf.

Toelichting

Zijn bestaan is afgeleid van het door zijn zoon gehanteerde patroniem. Bovendien sloot dit aan op het feit dat hij vernoemd is naar zijn vaderlijke grootvader.

Kind:

1. *Jan die Molenaar van Graveland*, heer van Molenaarsgraaf, vermeld 1332-1334,⁹ overl. voor 30 augustus 1345, tr. (lijftocht 1 oktober 1332) *Catharina van Drimmelen*, dr. van Willem van Drimmelen.

Op 1 oktober 1332 verbindt Jan de Moolnaar Philipszoon op zich binnen drie jaar niets van zijn goed te vervreemden zonder toestemming van zijn zwager Willem van Drimmelen, waarna hij de lijftocht voor zijn vrouw, jonkvrouwe Caterine Willemsdr. van Drimmelen, vestigt op de tienden in 's-Graveland en de zijdwinde aldaar.¹⁰ Jan die Moolnaar draagt op 8 oktober 1334 al zijn lenen voor drie jaar op aan Willem van Drimmelen ter afdoening van een schuld van 300 pond Hollands.¹¹

⁴ OHZ III no. 146, d.d. 5-7-1266.

⁵ OHZ III no. 1778, d.d. 31-3-1277.

⁶ Muller, Het oudste register, blz. 102.

⁷ B. de Keijzer, De datering van het ‘Oude register van Graaf Florens’ II, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 69 (2014).

⁸ Kort, Grafelijke lenen in de Alblasserwaard (1997), blz. 43 (leen 41).

⁹ Kort, Grafelijke lenen in de Alblasserwaard (1997), blz. 42 (leen 39).

¹⁰ Muller, Regesta Hannonensia, blz. 209, d.d. 1-10-1332; NA, AGH inv.nr. 290, fol. 77, no. 424, resp. inv.nr. 289, fol. 60, no. 420, d.d. 1-10-1332 (of 29-9-1332); inv.nr. 290, fol. 77v, no. 425, resp. inv.nr. 289, fol. 60, no. 421, d.d. 1-10-1332.

¹¹ Muller, Regesta Hannonensia, blz. 226, d.d. 8-10-1334; NA, AGH inv.nr. 290, fol. 84v, no. 467, resp. inv.nr. 289, fol. 66, no. 463, d.d. 8-10-1334.

2. *Jan die Moolnaar*, volgt III
3. *Willem die Moolnaar*, heer van Brandwijk en Gijbeland (1325), baljuw van Zuidholland (1326-1327),¹² rentmeester van Kennemerland (1329), gewaard rechter van Brandwijk en Gijbeland (1330), vermeld 1325-1330.

Pieter, heer van de Lek, verkoopt op 14 juli 1325 aan Willem de Moolnaar heer Jansz., en Jan die Moolnaar Allardsz., het ambacht Brandwijk en Gijbeland, met alle tienden en rechten voor 400 pond Hollands.¹³ Graaf Willem II gelast op 29 september 1326 Willem die Moolnaar, baljuw van Zuidholland, dat hij jonkvrouw Aleid, echtgenote van Boudewijn van Praat, handhaaft in de goederen die haar bij testament van haar ouders waren toegekomen.¹⁴

Graaf Willem III oorkondt op 26 juli 1329 dat toen Willem die Moolnaar rentmeester was in Kennemerland en Friesland, aan de burenen van Heiloo voor 150 pond Hollands het land dat aangewassen is uit het Bergermeer, is verkocht.¹⁵ Op 15 juli 1330 stelt graaf Willem III Willem die Moolnaar van Brandwijk aan tot gewaard rechter in Brandwijk, Gijbeland en Pieter Vinnenambacht van den Damme.¹⁶

Kind:

1. *Agnes die Moolnaar*, vermeld 1339, tr. *Nicolaas Rengersz.*, gegoed te Elkerzee (1329), vermeld 1329-1333, zn. van Renger Moenekens, heer van Simonskerke. Hij tr. 1^e Lijsbeth van Moordrecht, vermeld 1321,¹⁷ dr. van Jacob van Moordrecht en Aleid van Naaldwijk.

Graaf Willem IV bevestigt op 14 maart 1339 de schenking gedaan door Jan van Moordrecht aan diens broer Willem die Moolnaar, van 17 pond Hollands jaarlijks uit al zijn leengoederen, gelegen in Zeeland, en welk jaargeld Willem van de graaf in leen zal houden.¹⁸ Op dezelfde dag bevestigt hij ook de schenking door Jan van Moordrecht en Willem die Moolnaar, broers, die zij samen hebben gemaakt aan jonkvrouw Agnes, dochter van Willem die Moolnaar, zijnde een lijftocht van 6½ pond Hollands jaarlijks uit 14 gemet te Elkerzee. Uit deze akten blijkt dat Jan van Moordrecht haar stiefzoon is.¹⁹

III. *Jan die Moolnaar*, heer van Oud-Giessen (1306), ridder (1306), vermeld 1306-1313, overl. voor 5 juli 1321, tr. *Katlijne (...)*.

Graaf Willem III verlijdt op 13 januari 1306 Jan die Moolnaar met het ambacht Oud-Giessen, met de visserij, strekkende van de parochie van Sliedrecht tot Peurseme, met een hofstede en huizing daarop in Giessen met 3 hond land, gekocht voor 300 pond Hollands, dat verbeurd was door de heer Van der Leede.²⁰

¹² NA, AGH inv.nr. 290, fol. 53v, no. 250, resp. inv.nr. 289, fol. 44v, no. 244, d.d. 7-1-1327.

¹³ NA, AGH inv.nr. 290, fol. 43v, no. 190, resp. inv.nr. 289, fol. 34v-35, no. 185, d.d. 14-7-1325.

¹⁴ NA, AGH inv.nr. 290, fol. 52, no. 237, resp. inv.nr. 289, fol. 43, no. 231, d.d. 29-9-1326.

¹⁵ NA, AGH inv.nr. 256, fol. 25v, no. 148, d.d. 26-7-1329, resp. inv.nr. 255, fol. 23, no. 154, d.d. 26-7-1329.

¹⁶ Muller, *Regesta Hannonensia*, blz. 188, d.d. 15-7-1330; NA, AGH inv.nr. 304, fol. 114, no. 553, resp. inv.nr. 303, fol. 91v, no. 531, d.d. 15-7-1330.

¹⁷ Van Mieris II, blz. 266, d.d. 28-10-1321.

¹⁸ NA, AGH inv.nr. 218, fol. 9, no. 54, d.d. 14-3-1339.

¹⁹ Muller, *Regesta Hannonensia*, blz. 260, d.d. 14-3-1339; NA, AGH inv.nr. 218, fol. 8v, no. 53, d.d. 14-3-1339.

²⁰ Kort, *Grafelijk lenen in de Alblasserwaard* (1997), blz. 21 (leen 12).

Graaf Willem III neemt op 1 mei 1306 de burgers van Leiden op in zijn bescherming. Onder de vele getuigen o.a. heer Jan Moolnaar, ridder.²¹ Heer Nicolaas van Putten beleent op 18 april 1311 Jan den Moolnaar, ridder, na opdracht uit diens eigen goed, met land te Niemandsvriend.²² Op 22 april 1311 geeft heer Nicolaas van Putten een machtiging aan Wouter die Moolnaar om het eigendom van land, gelegen Graveland, aan zijn vader Jan terug te geven.²³

In de lijst van lenen, die wijlen heer Nicolaas van Putten hield van de graaf, en die nu door zijn dochter Beatrix wordt gehouden, gedateerd 21 maart 1313 (of kort daarvoor), wordt o.a. vermeld heer Jan die Moolnaar.²⁴ Graaf Willem III gelast op 12 oktober 1321 de bisschop van Zuden, rentmeester van de landen van Woerden en Amstel, vanwege zijn zuster, de vrouwe van Buren, 45 pond Hollands uit te keren aan heer Gerard van Heemskerk, ridder, in verband met de voogdij over de kinderen van heer Jan de Moolnaar.²⁵

Uit dit huwelijk:

1. *Wouter die Moolnaar*, vermeld 1311.
2. *Tielman die Molenaar*,²⁶ heer van Oud-Giessen (1321), knaap (1339),²⁷ ridder (1337), nam deel aan de oorlog om de burch van Heusden 1318-1321, rentmeester van Zuidholland (1340), raad van graaf Willem IV, nam deel aan de oorlog met de stad Utrecht juni 1345, vermeld 1318-1345, gesneuveld bij Warns 26 september 1345, tr. (lijftocht 5 juli 1321) *Hadewich* (...), ontving van de graaf van Blois jaarlijks reigers geschonken uit zijn bos bij Moordrecht 1367-1371,²⁸ overl. (kort) na 1371.

Op 15 augustus 1320 vergunt graaf Willem III aan Tielman die Moolnaar om 10 morgen land, gelegen in Giessen, als vrij eigen te verkopen. Tielman die Moolnaar zal daartegenover een gelijkwaardig goed opdragen.²⁹ Graaf Willem III bevestigt op 5 juli 1321 de lijftocht van Hadewich, de vrouw van Tielman die Moolnaar, heer Jan Moolnaarsz., gevestigd op het ambacht Oud-Giessen.³⁰ Hij krijgt op 1 januari 1323 verschillende rechten wegens dijkoverlast.³¹ Vervolgens geeft graaf Willem III op 7 januari 1327 Tielman die Moolnaar ten vrij eigen 15 morgen land, gelegen in Giessen, waartegen deze hem evenveel waarde in land beloofd op te dragen.³²

Op 12 april 1339 wordt Philips van Wassenaar beleend met het burggraafschap van Leiden, waarop de lijftocht berust van Justina, dochter van Hugo de Gouwer van Coudekerke,

²¹ NA, AGH inv.nr. 243, fol. 50v-51, no. 258, resp. inv.nr. 242, fol. 37v-38, no. 252, d.d. 1-5-1306.

²² Muller, Regesta Hannonensia, blz. 40, d.d. 18-4-1311.

²³ Muller, Regesta Hannonensia, blz. 40, d.d. 22-4-1311.

²⁴ NA, AGH inv.nr. 289, fol. 9v, no. 51, resp. inv.nr. 290, fol. 13v-14, no. 52, d.d. 21-3-1313 (of kort daarvoor).

²⁵ NA, AGH inv.nr. 398, fol. 3v, no. 19, d.d. 12-10-1321.

²⁶ Brokken, Hoekse en Kabeljauwse twisten, blz. 562 (uitgebreide biografie); Smit, Dagvaarten I, blz. 227.

²⁷ NA, AGH inv.nr. 40v, no. 251, d.d. 17-2-1339.

²⁸ Ons Voorgeslacht jrg. 43 (1988), blz. 141 t/m 146. De jaarlijkse schenkingen begint in 1367 op naam van 'Tielman die Moelnaers wijf', daarna alleen 'Tielman die Moelnaer'. Vermoedelijk gaat het hier om de weduwe van Tielman die Moolnaar. Zij ontving in zijn totaliteit 12 reigers; dus gemiddeld 3 stuks per jaar.

²⁹ Muller, Regesta Hannonensia, blz. 87, d.d. 15-8-1320; Kort, Grafelijke lenen in de Alblasserwaard (1997), blz. 30 (leen25).

³⁰ Muller, Regesta Hannonensia, blz. 97, d.d. 5-7-1321.

³¹ Kort, Grafelijke lenen in de Alblasserwaard (1997), blz. 21 (leen 12); NA, AGH inv.nr. 289 fol. 23-24v, no. 119, resp. inv.nr. 290, fol. 29v-30, no. 120, d.d. 1-1-1323.

³² Muller, Regesta Hannonensia, blz. 157, d.d. 7-1-1327; Kort, Grafelijke lenen in de Alblasserwaard (1997), blz. 27 (leen 19).

weduwe van Dirk, burggraaf van Leiden, zijn ooms. Voor de nakoming heeft de graaf o.a. Tielman die Moolnaar en Jan die Moolnaar aangewezen.³³

Graaf Willem III verbindt op 27 oktober 1340 de gruit te Dordrecht ten behoeve van heer Tielman die Moolnaar, ridder, vanwege een schuld van in totaal 74 pond 12½ penning groten binnen een jaar terug te betalen, of anders de volgende vier jaar.³⁴ Op 12 januari 1342 verklaart graaf Willem IV dat jonkvrouw Willem Mabelie van Oegstgeest, dochter van Jan uter Waarde, ten overstaan van zijn met naam genoemde leenmannen bij monde van haar voogd Tielman die Moolnaar, haar goederen te Oegstgeest aan hem heeft opgedragen, en beleent haar met een jaarrente van 50 pond Hollands.³⁵ Heer Jan van Beaumont draagt op 2 december 1342 aan Tielman die Moolnaar, ridder, op de aanspraken te onderzoeken die de abt van Egmond op zijn uitgorsen, gelegen in Dreischor, heeft.³⁶

In het wapenboek Gelre komt het wapen van heer 'H. Tilman die Moelner', te weten in rood een zilver molenrad (afb. 2).³⁷ Ook in het wapenboek Bellenville komt zijn wapen onder de titel 'Mueletdinghen' voor (afb. 3).³⁸

Afd. 2. Wapen van Tielman de Moolnaar.
(Wapenboek Gelre)

Afd. 3. Wapen van Tielman de Moolnaar.
(Wapenboek Bellenville)

³³ Muller, Het oudste register, blz. 28-29.

³⁴ Muller, Regesta Hannonensia, blz. 272, d.d. 27-10-1340; NA, AGH inv.nr. 218, fol. 44, no. 274, d.d. 27-10-1340.

³⁵ NA, AGH inv.nr. 218, fol. 30v, no. 210, d.d. 12-1-1342.

³⁶ Muller, Regesta Hannonensia, blz. 286, d.d. 2-12-1342; Meilink, Abdij Egmond, regest no. 288a, d.d. 2-12-1342.

³⁷ Van Helmont, Wapenboek Gelre, blz. 199, 341 (1090).

³⁸ Pastoureaux, Wapenboek Bellenville, blz. 185, en facsimile, fol. 41v.

3. *Jan die Moolnaar*,³⁹ heer van Molenaarsgraaf (1345), van Oud-Giessen en Oud-Alblas (1346), knaap, ridder (1345), maakt de tocht naar Pruisen mee 1336, rentmeester van Kennemerland (1338), zegelaar van de graaf (1345), raad van Margaretha en Willem de Verbeider (1345-1348), beleend na dode van Jan die Moolnaar van Graveland met dien leengoederen 30 augustus 1345,⁴⁰ beleend na dode van zijn broer Tielman, met het ambacht Oud-Giessen,⁴¹ en met het ambacht Oud-Alblas,⁴² 8 september 1346, raad van graaf Willem IV (1351), vermeld 1336-1352, overl. najaar 1352 (vermoord tijdens de strijd tussen de Hoeken en Kabeljauwen), tr. (...) *van der Eem*, dr. van Willem die Both van der Eem en (Johanna) (...).

Op 21 januari 1338 gelast graaf Willem III dat Jan van Polanen, baljuw, en Jan die Moolnaar, rentmeester van Kennemerland, de zaak berechten van een knaap te Petten.⁴³ Graaf Willem III machtigt op 9 december 1338 heer Jan van Polanen, baljuw, en Jan die Moolnaar, rentmeester van Kennemerland, twee sluizen uit de 'Hughgendijk' weg te namen, als zij dit nodig achten.⁴⁴

Op 30 augustus 1345 beleent graaf Willem IV heer Jan die Moolnaar, onze trouwe ridder, en zijn nakomelingen, met het ambacht Graveland met al zijn toebehoren, dat men Molenaarsgraaf noemt, de korentiende en smaltiende, zoals heer Jan die Moolnaar van Graveland van ons placht te houden, met de gift van de kerk van Graveland en een hoeve land, en alle andere goederen, die na zijn overlijden aan ons is gekomen. Indien heer Jan die Moolnaar zonder wettige zoon na te laten overlijdt dan zal het goed komen heer Tielman die Moolnaar, zijn broer. Na diens overlijdens zal het komen op de oudste wettige dochter van heer Jan. Indien heer Tielman eerder overlijdt dan heer Jan dan zal het meteen komen op zijn oudste wettige dochter.⁴⁵

Hertog Albrecht, enz. geeft op 25 juli 1388 het schroodambt en de zoutmaat met alle toebehoren en rechten, die hij heeft binnen de stad Dordrecht, aan Jan van Steenberghe Willemsz., tegenwoordig waardijn aldaar, in onversterfelijk erfleen. Dit schroodambt c.a. heeft de hertog verkregen van 'Herman Vincke, Jonghe Herman Vincken soen, ende Jonghe Herman Vincke vercrech van Tielman die Moelnaer, diet aen quam van Jan die Moelnaer, sinen broeder, ende Jan voerz. coftet tieghen Claes van der Haye, diet hadde van Jacob van der Haye'.⁴⁶

Kinderen:

1. *Catharina (van Giessen)*, vrouwe van Giessen, beleend na dode van haar vader met het ambacht Oud-Giessen,⁴⁷ en verm. ook het ambacht Oud-Alblas,⁴⁸ 1 maart 1354, overl. voor 13 mei 1369.

³⁹ Brokken, Hoekse en Kabeljauwse twisten, blz. 561 (uitgebreide biografie); Smit, Dagvaarten I, blz. 227.

⁴⁰ Kort, Grafelijke lenen in de Alblasserwaard (1997), blz. 42 (leen 39).

⁴¹ Kort, Grafelijke lenen in de Alblasserwaard (1997), blz. 21 (leen 12).

⁴² Kort, Leenkamer Teylingen (1985), blz. 652 (leen 3).

⁴³ Drossaers, Domeinraad I, regest no. 283, d.d. 21-1-1338.

⁴⁴ Muller, Regesta Hannonensia, blz. 256, d.d. 9-12-1338; Drossaers, Domeinraad I, regest no. 293, d.d. 9-12-1338.

⁴⁵ NA, AGH inv.nr. 218, fol. 50, no. 313, d.d. 30-8-1345.

⁴⁶ Van Mieris III, blz. 497, d.d. 25-7-1388.

⁴⁷ Kort, Grafelijke lenen in de Alblasserwaard (1997), blz. 21 (leen 12).

⁴⁸ Kort, Leenkamer Teylingen (1985), blz. 652 (leen 3).

Op 13 mei 1369 kopen Otto, heer van Arkel, Reinout, heer van Brederode, heer van Gennep, Jan, heer van Ameide, Jan van Langerak en Herbaren van Liesveld, ridders. het goed van de kinderen van Giessen, gelegen tussen de Lek en de Merwede, dat met dijkrecht aan de leenheer was gekomen, voor 1.400 pond Hollands, en zij zullen nog 200 pond besteden voor herstel van de dijk voor het goed in de Waard, dat de kinderen aankwam van hun moeder,⁴⁹ evenals het ambacht Oud-Giessen.⁵⁰ Hieraan was voorafgegaan dat de kinderen van Giessen ‘de spade hebben gestoken’ dat wil zeggen dat zij de ambachten vanwege de hoge dijklasten hebben opgegeven en derhalve aan de leenheer zijn teruggefallen.

Opmerking

Het is helaas niet duidelijk wie bedoeld worden met ‘de kinderen van Giessen’ en of zij mogelijk kinderen van Catharina (van Giessen) zijn.

2. *Sophia van Giessen (Sophia,, heer Jan Moolnaarsdr.)*, vermeld 1377-1386, overl. 1409, memorie 23 maart,⁵¹ tr. *Reinout Jan Minnebode*, bezit een ‘rijswaard’, gelegen op de Merwede, 1370,⁵² ontving van de graaf van Blois jaarlijks reigers geschonken uit zijn bos bij Moordrecht 1367-1376,⁵³ kreeg vergunning om en klooster te stichten 4 juli 1377, gevolgd door de stichting van een kapellerie in de kerk van het ambacht Van der Eem 19 april 1380, beleend met een erf en toebehoren en timmering, gelegen Dordrecht, 29 september 1395,⁵⁴ vermeld 1377-1395.

Ruwaard hertog Albrecht geeft op 4 juli 1377 aan Reinout Minnenbode en Sophia, zijn vrouw, de vrijheid om een klooster te stichten in Eemskerk.⁵⁵

Reinout Jan Minnenbode doteert op 19 april 1380 het St. Jan Evangelisten altaar in de kerk van Eemskerke, en begiftigt met de kapellarie heer Michiel Alardsz. van Amerongen, terwijl de collatie bij zijn erfgenamen zal blijven.⁵⁶ Op 16 oktober 1380 bekrachtigt bisschop Floris de stichting van het St. Jan Evangelisten altaar in de kerk van Eemskerke.⁵⁷

De aartsdiaken keurt op 10 mei 1382 de stichting goed van een klooster van 13 reguliere kanunniken van St. Augustinus-orde op het goed Eemstein, gelegen in de parochie van Eemskerke, door Reinout Minnenbode en zijn vrouw.⁵⁸ Twee

⁴⁹ Van Mieris III, blz. 241; Kort, Leenkamer Teylingen (1985), blz. 652-653 (leen 3).

⁵⁰ Kort, Grafelijke lenen in de Alblasserwaard (1997), blz. 22 (leen 21).

⁵¹ HUA, Verzameling Van Buchel-Booth, inv.nr. 42, fol. 11v (Necrologium Buurkerk): ‘Martivs, 23; Ob. Do^{la} Sophia de Ghiessen, F. dni. Johannis Molenars’.

⁵² Kort, Grafelijk lenen in de Grote Zuidhollandse Waard (1996), blz. 291 (leen 96). Hij heeft gekocht van Tielman die Moolnaar.

⁵³ Ons Voorgeslacht jrg. 43 (1988), blz. 141 t/m 152. Hij ontving in zijn totaliteit 46 reigers; dus iets meer dan 5 stuks per jaar. In de jaren 1372 en 1373 samen met zijn schoonzoon Godschalk van Brakel.

⁵⁴ Kort, Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard (1996), blz. 231 (leen 40). Dit erf met toebehoren is afkomstig van Willem van Wendelnesse.

⁵⁵ Van Mieris III, blz. 334, d.d. 4-7-1377. Aan dit charter hangt ook zijn zegel, dat beter bewaard is gebleven dan het zegel van 1385 (inv.nr. 244)..

⁵⁶ Muller, Regesten Sint Pieter no. 531, d.d. 19-4-1380.

⁵⁷ Muller, Regesten Sint Pieter no. 534, d.d. 19-10-1380.

⁵⁸ Muller, Regesten Sint Pieter no. 546, d.d. 10-5-1382.

dagen later op 12 mei keurt het kapittel van St. Pieter de stichting goed.⁵⁹ Vervolgens stichten op 13 mei Reinout Minnenbode en zijn vrouw Sophia op het goed Eemstein, gelegen in de parochie van Eemskerk, het klooster onder bestuur van een proost.⁶⁰ Te slotte bekrachtigt op 16 mei bisschop Floris de stichting van het klooster onder het bestuur van een proost.⁶¹

Op 1 mei 1385 geven Reinout Jan Minnenbode en zijn vrouw Sophia, heer Jan Moolnaarsdr., hun toestemming, dat de door hen gestichte kapelanie in de kerk van Eemskerk verenigd wordt met de pastoorsprebende van die kerk, en dragen hun collatierechten over aan het kapittel van St. Pieter, als eigenaar van de kerk, en aan de proost van Eemstein.⁶² Aan het charter hangen hun zegels (afb. 4 en 5).

Afb. 4. Het zegel van Reinout Minnebode (1385).⁶³
(Foto Het Utrechts Archief)

Afb. 5. Het zegel van Sophia, heer Jan Moolnaarsdr. (1385).⁶⁴
(Foto Het Utrechts Archief)

⁵⁹ Muller, Regesten Sint Pieter no. 547, d.d. 12-5-1382.

⁶⁰ Muller, Regesten Sint Pieter no. 548, d.d. 13-5-1382.

⁶¹ Muller, Regesten Sint Pieter no. 550, d.d. 16-5-1382.

⁶² Muller, Regesten Sint Pieter no. 568, d.d. 1-5-1385.

⁶³ Beschrijving: 1. omschrift: [niet te onderscheiden]
2. kenmerken: rond, ca. - mm, - was, zwaar beschadigd.
3. zegelbeeld: [niet te onderscheiden].
4. wapen: gemanteld met in het schild twee wolfangels.
5. opmerking: de omschrijving van het wapen ontleend aan het zegel van 1377.

⁶⁴ Beschrijving: 1. omschrift: [niet te onderscheiden]
2. kenmerken: rond, ca. - mm, - was, zwaar beschadigd.
3. zegelbeeld: een vroeggotisch schild gevat in een sierboogvierpas met gotische ornamenten, geplaatst op een vierhoek.
4. wapen: gedeeld: A. een molenrad, B. drie botten (2:1).

Booth heeft het volgende aangetekend: 'Jofr. Sophia van Ghiessen Reynouts Minneboets wijf was, hadde anno 1409 acht erfgenamen, alle genomineert'.⁶⁵

Uit dit huwelijk:

1. *Geertruida (van) Minnebode*, beleend na koop met een korentiende op Oud-Giessen, genaamd de tiende van Herlaar, 2 maart 1389 (hulde Godschalk van Brakel, haar echtgenoot), met ledige hand 1390,⁶⁶ vermeld 1389-1390, tr. *Godschalk van Brakel*, beleend na overdracht door Machteld, zijn zuster, met 15 morgen land, gelegen Woudrichem, 16 november 1368, dienaar van de graaf van Blois (1368),⁶⁷ ontving van de graaf van Blois jaarlijks reigers geschenken uit zijn bos bij Moordrecht 1372-1376,⁶⁸ schepen van Dordrecht (1383), rentmeester van Zuidholland (1385),⁶⁹ zijn leengoed leenroerig aan Altena niet te verzuimen 10 juni 1389, beleend na overdracht door Herbaren van Riede, zijn neef, met een koren- en smaltiende, gelegen Werkendam, 25 november 1396,⁷⁰ beleend met een koren- en smaltiende in Uithoven, gelegen in het land van Altena, 6 april 1399,⁷¹ vermeld 1368-1399, overl. tussen 6 april en 25 oktober 1399,⁷² zn. van Rikout, heer Godschalcksz. en Machteld van Brakel.

2. *(Catharina van) Minnebode*, tr. *Wouter van den Wale*,⁷³ heer van Heienoord, ridder, leenman van de heer van Putten (1361), beleend met Heienoord 1369, rentmeester van Zuid-Holland (1411-1415), lid van de stadsregering van Dordrecht, zn. van Wouter van den Wale. Hij tr. 2^e (voor 20 juli 1394) Elisabeth van Rossem.

In de Oude Kerk te 's-Gravenhage bevindt zich in de kapel Assendelft het praalgraf van Gerrit van Assendelft, heer van Assendelft en de Assemburg, en zijn vrouw Beatrix van Dalem van Dongen, vrouwe van Besoyen en Heienoord, voorzien van hun beider acht kwartierwapens. De grootmoeder van Beatrix van Dalem van Dongen is Beatrix van den Wale, dochter van Wouter van den Wale en (Catharina van) Minnenbode. Het wapen Minnenbode kan als volgt worden omschreven: Gevierendeeld; I en IV. gemanteld van zwart en goud met twee wolfsangels van zwart, II en III. in rood drie zilveren botten.⁷⁴

⁶⁵ HUA, Verzmaleing Van Buchel-Booth, inv.nr. 171, blz. 610. Met verwijzing naar Vol. 12.D.deH., 317-317v. Helaas is de bron waarnaar verwezen wordt niet bekend.

⁶⁶ Kort, Grafelijke lenen in de Alblasserwaard (1997), blz. 25 (leen 15).

⁶⁷ Kort, Leenkamer Blois-1 (1985), blz. 523-524 (leen 245).

⁶⁸ Ons Voorgeslacht jrg. 43 (1988), blz. 147 t/m 152. Hij ontving in zijn totaliteit 28 reigers; dus gemiddeld iets meer dan 5½ stuks per jaar. In de jaren 1372 en 1373 samen met zijn schoonvader Reinout Minnebode.

⁶⁹ Kort, Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard (1996), blz. 286 (leen 89).

⁷⁰ Kort, Leenkamer Altena (1985), blz. 209 (leen 58).

⁷¹ Kort, Leenkamer Blois-1 (1985), blz. 494 (leen 183).

⁷² Kort, Leenkamer Blois-1 (1985), blz. 494 (leen 183).

⁷³ B. de Keijzer, Kwartierstaat Van Dalem van Dongen-Van Besoyen, in: *Kwartierstatenboek 2000* van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde (Rotterdam/'s-Gravenhage, 2000), blz. 213.

⁷⁴ B. de Keijzer, Kwartierstaat Van Dalem van Dongen-Van Besoyen, in: *Kwartierstatenboek 2000* van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde (Rotterdam/'s-Gravenhage, 2000), blz. 212.

Dit zelfde wapen (afb. 6) is ook te vinden in het wapenboekje van Willem Jacobsz.⁷⁵

Afb. 6. Het wapen van (Catharina van) Minnenbode.

4. *Hendrik die Moolnaar*,⁷⁶ knaap (1358), raad van Albrecht (1358-1361), tollenaar van Strienmonde (1358), dijkgraaf van de Grote Waard (1360-1366),⁷⁷ vermeld 1344-1369, overl. na 18 februari 1369.⁷⁸

Op 7 april 1344 wordt Hendrik die Moolnaar, broer van heer Tienman die Moolnaar, beleend met het grootste deel van de Peulen, gelegen buiten Giessendam, met ambacht en toebehoren als weiden, rijs, aarde van de dijk en visserij in Giessen of Merwede, na overdracht van Meeus van den Peulen.⁷⁹ In 1350 treedt Hendrik die Moolnaar, leenman van de grafelijkheid, als getuige op in oorkonden uitgaande van Willem van Duvenvoorde, heer van Oosterhout.⁸⁰

Op 5 juli 1354 oorkonden Boudijn, heer van Praat, van Putten en Strijen, en zijn vrouw Aelid, dat zij een losrente op hun gorzen in het land van Putten hebben gevestigd ten behoeve van Hendrik de Moolnaar en Hessel Arendsz.⁸¹ Boudijn van Praat en zijn vrouw Aleid oorkonden op 13 mei 1356 dat zij Hendrik de Moolnaar, Hessel Arendsz. en Jan de Moolnaar Jansz. als onderpand hebben beleend met tienden en andere inkomsten.⁸² Op 9 juli 1358 onderwerpen Aleid, vrouwe van Putten, Praat en Strijen, enerzijds en Gerard van Strijen, heer van Zevenbergen, anderzijds, zich aan de uitspraak van hun arbiters. Vanwege vrouwe Aleid zijn dat heer Philips van Polanen, heer Gerard van Heemstede, heer Roelof de Cock, ridders, en Hendrik de Moolnaar, knaap.⁸³

Aleid, vrouwe van Putten etc., beleent op 9 januari 1360 Hendrik die Moolnaar met een deel van de visserijen inde parochie van der Weede en in de Maas.⁸⁴ In de leenmannenlijst van 1361 komt hij voor met dit leen.⁸⁵ Op 1 december 1360 wordt Hendrik die Moolnaar

⁷⁵ F.H.J. van Aesch en B. de Keijzer, *Het wapenboekje van Willem Jacobsz.* (Rotterdam, 2006), blz. 52 (met verwijzing naar de afbeelding op blad 35). Een uitgave van de Zuidhollandse Vereniging voor Genealogie 'Ons Voorgeslacht'.

⁷⁶ De Boer, Rekeningen Serie I, blz. xxxi-xxxii; Smit, Dagvaarten I, blz. 226.

⁷⁷ NA, AGH inv.nr. 2054. Hij is tot juni 1366 dijkgraaf geweest. en toen vervangen voor Willem van der Merwede.

⁷⁸ NA, AGH inv.nr. 294. Op 18-2-1369 vermeld onder de leden van de oude raad van Dordrecht.

⁷⁹ Muller, Regesta Hannonensia, blz. 292, d.d. 7-4-1344; Kort, Grafelijke lenen in de Alblasserwaard (1997), blz. 24 (leen 13); NA, AGH inv.nr. 218, fol. 49, no. 307, d.d. 7-4-1344.

⁸⁰ Drossaers, Domeinraad I, regest no. 479, 480 en 481, d.d. 1350.

⁸¹ Van der Gouw, Putten-2, regest no. 148, d.d. 5-7-1354.

⁸² Van der Gouw, Putten-2, regest no. 155, d.d. 13-5-1356.

⁸³ Drossaers, Domeinraad I, regest no. 568, d.d. 9-7-1358.

⁸⁴ Van der Gouw, Putten-2, regest no. 173, d.d. 9-1-1360.

⁸⁵ Van der Gouw, Putten-2, regest no. 185 (blz. 347), d.d. 1361.

aangesteld als dijkgraaf van de Grote Waard en in ruil aan de grafelijkheid een lening van 1.000 schilden met de belofte dat hij of zijn erfgenamen het dijkgraafschap zouden blijven bezitten totdat de lening is afbetaald.⁸⁶

⁸⁶ NA, AGH inv.nr. 2230; resp. NA, AGH nr. 2051, fol. 2; De Boer, Rekeningen Serie I, blz. 628-629 (bijlagen no. 10 en 11).

Verwijzingen naar gedrukte bronnen en literatuur

D.E.H. de Boer e.a., *De rekeningen van de grafelijkheid van Holland uit de Beierse periode. Serie I, 1358-1361*. RPG 237 (Den Haag, 1997). [Rekeningen Serie I]

H.M. Brokken, *Het ontstaan van de Hoekse en Kabeljauwse twisten* (Zutphen, 1982). [Hoekse en Kabeljauwse twisten]

S.W.A. Drossaers, *Het archief van de Nassauschen Domeinraad*. Eerste deel ('s-Gravenhage, 1948). Regestenlijst. [Domeinraad I]

J.L. van der Gouw, *Rekeningen van de domeinen van Putten, 1379-1429*. Deel I: rekeningen 1379-1419 ('s-Gravenhage, 1980). RPG Grote Serie 170. [Putten-1]

J.L. van der Gouw, *Rekeningen van de domeinen van Putten, 1379-1429*. Deel II: rekeningen 1420-1429. Deel III: teksten en regesten 1229-1430 ('s-Gravenhage, 1980). RPG Grote Serie 171. [Putten-2]

J.C. Kort, Repertorium op de lenen van de Hofstede Altena, 1232-1650, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 40 (1985). [Leenkamer Altena]

J.C. Kort, Leenkamers van de Graven van Blois, 1282-1650, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 40 (1985). [Leenkamer Blois-1]

J.C. Kort, Repertorium op de lenen van de Hofstede Teylingen, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 40 (1985). [Leenkamer Teylingen]

J.C. Kort, Repertorium op de grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard, 1276-1650, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 51 (1996). [Grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse Waard]

J.C. Kort, Repertorium op de grafelijke lenen in de Alblasserwaard, 1280-1650, in: *Ons Voorgeslacht* jrg. 52 (1997). [Grafelijke lenen in de Alblasserwaard]

P.A. Meilink, *Het archief van de abdij van Egmond* ('s-Gravenhage, 1951). [Abdij Egmond]

Frans van Mieris, *Groot Charterboek der Graaven van Holland, van Zeeland en Heeren van Vriesland, beginnende Met de eerste en oudste Brieven van die Landstreeken, en eindigende met den dood van onze Gravinne, Vrouwe Jacoba van Beyere, in 4 delen* (Leyden, 1753-1756). [Van Mieris]

P.L. Muller, *Regesta Hannonensia. Lijst van Oorkonden betreffende Holland en Zeeland, 1299-1345, die in het charterboek van Van Mieris ontbreken* ('s-Gravenhage, 1882). [Regesta Hannonensia]

S. Muller Fz., *Regesten van het Kapittel St. Pieter* ('s-Gravenhage, 1891). [Regesten Sint Pieter]

S. Muller Fz., Het oudste register van Graaf Florens, in: *Bijdragen en Mededeelingen van het Historisch Genootschap*, 22^e deel (1901). Opnieuw uitgegeven door H. den Hertog en B. de Keijzer, waarnaar in deze publicatie verwezen wordt, in de reeks *Hollandse Bronnen*, deel 4 (Rotterdam, 2009). [Het oudste register]

Michel Pastoureau et Michel Popoff, *L'armorial Bellenville* (Lathuile – Haute-Savoie, 2004). Met een facsimile van het wapenboek. [Wapenboek Bellenville]

J.G. Smit e.a., *Bronnen voor de geschiedenis der dagvaarten van de Staten en steden van Holland voor 1544*. Deel I: 1276-1433 eerste stuk: inleiding, lijsten en indices ('s-Gravenhage, 1991). RGP Grote Serie 201. [Dagvaarten I]

Internet

Registers van de Hollandse grafelijkheid, 1299-1345. Bewerking van ruim 3.500 oorkonden openbaar te raadplegen op de website van het Huygens ING (www.huygens.knaw.nl).

Repertoria op de leenkamers. Alle bewerkingen (repertoria) van leenkamers, ook de niet gepubliceerde, zijn voor iedereen openbaar te raadplegen op de Hollandse Genealogische Databank (www.hogenda.nl).

Afkortingen

HUA	Het Utrechts Archief
NA	Nationaal Archief